PLANSPIEL

A PÁRIZSI BÉKEKONFERENCIA (1919)

& TRIANON SZIMULÁCIÓ

Tanári csomag – 11.-es középiskolások számára

Időkeret: kb. 120 perc | 5–7 delegáció | differenciált változatok (alap és nehezített)

1. TANÁRI FORGATÓKÖNYV

1.1 Moderátori instrukciók és tippek

A Planspiel lényege, hogy a diákok ne csak passzív befogadói, hanem aktív alakítói legyenek a történelmi események feldolgozásának.

A tanár szerepe kettős: egyrészt moderátor (semleges), másrészt a »történelem motorja« (aktív beavatkozó). Teljes osztály esetén javasolt két moderátorral játszani.

Áttekintés:

1. **Bevonulás és hangulatteremtés (0–10 perc)**

Vetíts ki egy korabeli híradórészletet vagy térképet a Monarchiáról.

Oszd ki a delegációs mappákat. Diplomataként szólítsd meg a diákokat!

Javasolt bevezető monolóG:

»Tisztelt Delegátusok! 1920 elején járunk. A nagy háború véget ért, de a béke még nem született meg. Ebben a teremben dől el Közép-Európa következő száz évének sorsa. Önök nem diákok, hanem diplomaták, akik mögött milliók élete és országaik jövője áll. A cél: egy új határrendszer kialakítása. Használják a kapott forrásokat, de ne feledjék: a győztesek diktálnak, a vesztesek érvelnek, a szakértők pedig számolnak. Az idő kevés, a tét óriási. Kezdődjék a konferencia!«

2. Tárgyalási szakasz (15–65 perc) – Moderátori teendők:

- **Monitorozás**: Járj körbe a csoportok között. Hallgass bele a vitákba, de ne avatkozz be feleslegesen.
- **Szakértői kártyák kezelése**: Ha egy csoport elakad, jelezd nekik a lehetőséget (zsetonokért cserébe).
- **Sugallott kérdések** a magyaroknak: »Hogyan akarják meggyőzni az angolokat, hogy ne csak a franciákra hallgassanak?«
- **Sugallott** *kérdések* az antantnak: »Vigyázzanak – ha túl gyengévé teszik Magyarországot, eluralkodhat a bolsevizmus!«
- **Forráskritika**: Ha egy csoport csak az egyik térképet nézi, kérdezz rá: »Vajon a francia térkép miért nem jelöli a magyar többségű falvakat?«

3. Tehetséggondozói tippek – Speciális beavatkozások:

- **Fekete Doboz**: Dobj be egy borítékot: »Titkos távirat Budapestről: Kun Béla hatalomra jutott!« – Hogyan változik ekkor a viszony?
- **Svájci modell**: Kérdezd meg az összes csapatot: »Létezhetett volna-e »Keleti Svájc« kantonrendszer? Miért utasították el a felek?«
- **Hosszú távú jóslat**: Minden delegáció írjon egy mondatban: »A most meghúzott határok 20 év múlva békét vagy háborút hoznak?«
- **Vörös Térkép kritikája**: »Vajon miért piros színnel jelölte Teleki a magyarokat? Van ennek pszichológiai hatása?«

4. Debriefing (80–90 perc) – Zárógondolat a diákokhoz:

»Ma láthattátok, hogy a történelem nem csak évszámokból áll. Érdekek, félelmek és néha kényszerhelyzetek mozgatják. Trianon nem csak egy igazságtalan térkép volt a magyaroknak, hanem egy stratégiai játszma a nagyhatalmaknak. A legfontosabb kérdés, amit vigyetek haza: Lehetett volna-e akkor és ott olyan békét kötni, amely nem vezet egy újabb világháborúhoz?«

1.2 Időbeosztás (90 perces forgatókönyv)

Időkeret	Szakasz	Tanári/Moderátori feladatok
0–10 perc	**Kontextus / Bevonulás**	Hangulatteremtés (korabeli zene, térkép vetítése). A történelmi helyzet vázolása: az I. világháború vége, a bizonytalanság légköre. Delegációs mappák kiosztása.
10–15 perc	**Instrukciók**	Szerepkártyák és borítékok kiosztása. 5-5 db szakértői zseton átadása. A »diplomata nyelv« szabályainak rögzítése.
15–40 perc	**Belső frakciómunka**	A delegációk értelmezik saját forrásaikat és titkos küldetéseiket. Stratégiaalkotás. A tanár válaszol technikai kérdésekre.
40–65 perc	**Diplomáciai alku**	Szabad alkudozás a csoportok között. Folyosói egyeztetések (lobbizás). A tanár »híreket« dob be a külvilágból.
65–75 perc	**Határrendezés / Kartográfia**	A végleges határok berajzolása a munkatérképre. A szóvivők felkészülnek a prezentációra.
75–90 perc	**Záróülés és Debriefing**	A javaslatok bemutatása, érvelés, majd a valódi Trianoni határok vetítése, a játék kiértékelése. A nagyhatalmi zsűri értékeli a csapatok teljesítményét.
90-100 perc	**Reflexió**	A saját küldöttséget mit csinált volna másképp, ha előre látta volna, hogy mi fog történni a következő 20 percben? Mai diákként mit tanácsolnál az egyes országok delegációinak? (rövid, kifejtős válasz)

2. SZÜKSÉGES SEGÉDESZKÖZÖK

2.1 Nyomtatandó anyagok

Anyag	Mennyiség	Megjegyzés
5. Szerepkártyák (perszónák)	Delegációnként 2–3 db	Keményebb papírra nyomtatva, kártyatartóba
6. Motivációs lapok	Delegációnként 1 db	Borítékba zárva (titkos rész elválasztva)
7. Forráscsomag	Delegációnként 1 db	Wilson 14 pontja, Apponyi beszéde, gazdasági adatsorok
8. Munkatérkép (üres)	Delegációnként 1 db (A3)	Csak folyók, városok pontjai, vasúti csomópontok
9. Etnikai vázlat (»Vörös térkép«)	Delegációnként 1 db (A3)	1910-es népszámlálás szerinti abszolút többség
10. Stratégiai/Erőforrás térkép	Delegációnként 1 db (A3)	Körvasút, bányák, erdők, ipari központok
11. Szakértői kártyák	4 kártyatípus, 2–3 db	Vasúti, Demográfiai, Gazdasági, Katonai szakértő
12. Értékelőlap (megfigyelési lap)	Tanárnak 1 db	Névsor ++/-- jelekkel a tárgyalás alatt
13. Záró értékelési rubrika	Delegációnként 1 db	Pontozástáblázat a debriefinghez

2.2 Fizikai kellékek

Kellék	Mennyiség	Megjegyzés
Borítékok	Delegációnként 2 db	Nyílt és titkos dosszié szétválasztásához
Színes filcek / whiteboard-, letörölhető filcek	Delegációnként 1 készlet	Határok rajzolásához a munkatérképen
Átlátszó pauszhír/fólia (teljesen átlátszó kristálytiszta iratartó)	Csapatonként egy-egy darab	Etnikai és vasúti térkép összevetéséhez
Vonalzó	Delegációnként 1 db	Stratégiai távolságok méréséhez
Szakértői zsetonok (opcionális, mi úgy döntöttünk, hogy a csapatok szabadon férhessenek hozzá a forráskhoz.)	Delegációnként 5 db	Segítségkérés »valutája« (pontlevonás ellenében)
Stopper/Időmérő	Tanárnak vagy moderátornak 1 db	10 percenként jelzés a hátralévő időről
Korabeli zene (opcionális)	Lejátszóeszköz	Hangulatteremtéshez a bevonulásnál
A küldöttségek mappája	Küldöttségenként 1-1 darab	Tartalmazza a küldöttség profilját, tagjainak profilját, térképgyűjteményt, forrásokat, gazdasági táblázatait, csapatonként egy-egy jegyzettömb vagy papír, íróeszköz, letörölhető filc a határok berajzolásához. Egy db vízrajzi térkép.

2.3 Digitális/Vetítési igények

- Kivetítő vagy interaktív tábla
- nkp.hu megnyitva a Kárpát-medence interaktív térképével (ellenőrzéshez)
- Opcionális: korabeli filmfelvétel, híradórészlet a Monarchia összeomlásáról
- Vetítéshez: valódi Trianoni határok képe (a debriefinghez)

X

Tanári tipp a karakterhez:

Az osztrák delegáció a legérdekesebb szerepjátékos helyzetben van: vesztes, de nem agresszor. A diákok ösztönösen az »áldozat« narratívát fogják játszani – a tanár kérdezzen rá: »Vajon Ausztria valóban áldozat volt, vagy aktív részese a birodalmi politikának?« Ez forráskritikai vitát indíthat el. A Bauer–Renner belső feszültség kiváló alkalmat teremt a delegáción belüli szerepmegosztásra (mérsékelt vs. radikális vonal).